

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 333/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára prerokoval námietku zaujatosti [REDACTED]

[REDACTED],
a vyhlásenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Miloša Maďara k tejto námietke v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 357/2020 a takto

r o z h o d o l :

Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Miloš Maďar nie je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 357/2020.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a vyhlásenie o námietke zaujatosti

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) vedie pod sp. zn. Rvp 357/2020 konanie o ústavnej sťažnosti [REDACTED]

[REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci podaného návrhu na obnovu konania proti uzneseniu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 10/2014 z 23. januára 2014 na základe rozsudku Európskeho súdu pre ľudské

práva (ďalej aj „ESLP“) v prípade [REDAKOVANÉ] proti Slovenskej republike z 12. novembra 2019 k sťažnosti č. 45084/14. Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 24. marca 2020 vzniesol námietku zaujatosti proti sudcovi Milošovi Maďarovi, v ktorej uviedol, že podľa jeho názoru nemôže uvedený sudca rozhodovať o návrhu na povolenie obnovy konania, keďže vo veci „vraždy [REDAKOVANÉ]“ v minulosti zastupoval osobu [REDAKOVANÉ], ktorý si vraždu objednal. Vec napadla I. senátu ústavného súdu, ktorého je spomínaný sudca členom. Sudcom spravodajcom v danej veci je sudca Rastislav Kaššák.

2. Sudca I. senátu ústavného súdu Miloš Maďar oznámením z 24. júna 2020 v súlade s ustanovením § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v reakcii na vznesenú námietku sťažovateľa predsedovi ústavného súdu oznámil: *„je pravdou, že som ako advokát vykonával práva a povinnosti obhajcu/ splnomocnenca/ právneho zástupcu [REDAKOVANÉ] v konaniach, ktoré prebiehali pred viacerými orgánmi verejnej moci.*

Súčasne ale uvádzam, že v trestnom konaní, ktorého sa týka návrh [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na obnovu konania pred ústavným súdom, som nebol činný pre [REDAKOVANÉ] ako advokát a neposkytoval som mu v tejto súvislosti právne služby.

Rovnako som nebol ani obhajcom [REDAKOVANÉ] v čase, keď bol tento právoplatne odsúdený za objednávku vraždy poškodeného [REDAKOVANÉ] (teda za skutok, v súvislosti s ktorým žiada [REDAKOVANÉ] o obnovu konania pred ústavným súdom), pričom pripomínam, že [REDAKOVANÉ] bol za uvedený skutok stíhaný a súdený v inom trestnom konaní ako navrhovateľ. Obhajobu [REDAKOVANÉ] som prevzal až o niekoľko rokov neskôr.

Ku vzájomnému osobnému vzťahu medzi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] sa neviem vyjadriť. Nikdy som nebol prítomný ich spoločnému kontaktu v žiadnom konaní, v ktorom som poskytoval právne služby [REDAKOVANÉ], či pri inej príležitosti.

S ohľadom na vyššie popísané skutočnosti subjektívne nevidím žiadny dôvod na to, aby navrhovateľom presadzovanému náhľadu na posudzovanie mojej nestrannosti bolo

učinené zadosť. Advokát ako obhajca zastupuje svojho klienta a presadzuje jeho záujmy, nie záujmy vlastné, pričom koná v mene klienta a podľa jeho pokynov. Subjektívne sa aj preto cítim nezaujatý, bez akéhokoľvek bremena (v pozitívnom aj negatívnom zmysle) vo vzťahu k slobode môjho rozhodovania.

Z pohľadu objektívneho však nemožno ignorovať, že sudca síce môže byť subjektívne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. Inými slovami, nemožno neprihliadnuť na tzv. teóriu zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale sa musí ako taký javiť aj objektívne v očiach účastníkov konania (II. ÚS 285/2015 z 3. septembra 2015). Vyvážene však konštatujem, že nemožno v tejto súvislosti úplne prehliadať ani náhľad sťažovateľa, ktorý pokiaľ má s mojím bývalým klientom zlý osobný vzťah (čo nedokážem objektívne overiť), môže sa subjektívne pre neho takáto situácia javiť, že vo svetle takýchto okolností môže byť ohrozené nestranné a spravodlivé prejednanie jeho veci pred ústavným súdom. Faktom aj napriek tomu zostáva, že subjektívny náhľad účastníka konania o nedostatku nestrannosti môže byť podnetom k jej skúmaniu, k rozhodovaniu o tejto otázke však musí dôjsť výlučne na základe objektívneho hľadiska. Za objektívne však v tejto súvislosti nemožno považovať, pokiaľ sa okolnosti nestrannosti sudcu posudzujú iba na základe vnímania účastníka konania, ale je tak nutné urobiť na základe zodpovedného a starostlivého posúdenia, či reálne existujú rozumné objektívne okolnosti, ktoré by boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že sudca je v danej veci voči účastníkom konania nestranný. Preskúmanie a následné vyhodnotenie týchto okolností ponechávam na úvahu príslušnému senátu Ústavného súdu..., ktorého rozhodnutie som pripravený rešpektovať.“

II.

Relevantná právna úprava

3. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v § 49 až § 52.

4. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

5. Podľa § 50 ods. 1 prvej vety zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu môže sám vyhlásiť svoju zaujatosť vo veci; musí tak urobiť písomne bezodkladne a uviesť jej dôvody.

6. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

7. Podľa § 22 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je povinný chrániť neporušiteľnosť prirodzených práv človeka, práv občana a princípy demokratického a právneho štátu.

8. Podľa § 22 ods. 2 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní je viazaný ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

9. Podľa § 23 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je povinný vykonávať svoju funkciu svedomite a zdržať sa pri jej výkone i v občianskom živote konania, ktoré môže narušiť alebo ohroziť vážnosť ústavného súdu, dôveru k ústavnému súdu a vážnosť funkcie sudcu ústavného súdu.

10. Podľa § 23 ods. 2 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je povinný zdržať sa výkonu funkcie, zamestnania alebo činnosti nezlučiteľnej s výkonom funkcie sudcu ústavného súdu (§ 20 ods. 1).

11. Podľa čl. IV bodu 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje

- a) prvý senát v zložení určenom v čl. II bode 3 písm. b), ak ide o sudcov štvrtého senátu,
- b) druhý senát, ak ide o sudcov prvého senátu,
- c) tretí senát, ak ide o sudcov druhého senátu,
- d) štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

13. Ústavný súd už vo svojej predošlej judikatúre konštatoval, že z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul ESĽP dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (porov. Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESĽP z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESĽP z 10. 1. 2012).

14. Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti

sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (porov. Olujić v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESĽP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (porov. Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESĽP z 9. 2. 2012, bod 87). Pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod na obavy, že istý sudca nie je nestranný, hľadisko namietateľa je dôležité, ale nie je rozhodujúce; rozhodujúce je, či tieto obavy môžu byť považované za objektívne odôvodnené (porov. Thorgeir Thorgeirson v. Island, sťažnosť č. 13778/88, rozsudok ESĽP z 25. 6. 1992, bod 51).

15. Z citovaných ustanovení § 22 a § 23 zákona o ústavnom súde je zrejmé, že sudca ústavného súdu je v určitej miere obmedzený vo svojej slobode chovať sa podľa svojej ľubovôle, nechať sa viesť svojimi emóciami a byť ovplyvnený vzťahmi k iným ľuďom. Zmyslom a účelom takéhoto obmedzenia je na jednej strane dosiahnutie primeraného odstupu sudcu ústavného súdu od vecí, o ktorých rozhoduje, a tiež i toho, že sa rozhodovacia činnosť sudcov ústavného súdu bude javiť ako uvážlivá, nezaujatá, schopná posúdiť vec bez stranenia niektorému z účastníkov.

16. Z § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde tiež vyplýva, že tri druhy vzťahov môžu vyvolávať pochybnosti o nezaujatosti sudcu ústavného súdu – jeho pomer k veci, k účastníkom konania, k zúčastnenej osobe alebo k ich zástupcom. Hoci to z právnej úpravy explicitne nevyplýva, z povahy veci je zrejmé, že tieto vzťahy majú zostupnú tendenciu, pokiaľ ide o spôsobilosť vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu ústavného súdu s následkom jeho vylúčenia z konania a rozhodovania veci. Vzťah s najväčším potenciálom vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu je pomer k veci, na opačnom konci spektra bude nepochybne pomer k právnenému zástupcovi účastníka konania a napokon pomer k právnenému zástupcovi zúčastnenej osoby (porovnaj uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 808/2013 z 26. augusta 2014, sp. zn. II. ÚS 2127/2014 z 22. októbra 2014).

17. Ústavný súd preskúmal dôvody námietky zaujatosti a tiež vyhlásenie sudcu I. senátu ústavného súdu a konštatuje, že k veci samej (návrhu sťažovateľa na obnovu

konania pred ústavným súdom) alebo k sťažovateľovi ako účastníkovi konania sudca I. senátu ústavného súdu Miloš Maďar nemá žiaden pomer a súčasne nebol ani predtým v čase rozhodovania ako advokát činný vo vzťahu k namietanej osobe. Súčasne vyhlásil, že subjektívne sa necíti byť v tejto veci zaujatý.

18. Obdobne pri skúmaní nestrannosti (objektívny test nestrannosti) u sudcu ústavného súdu Miloša Maďara tiež z pohľadu nestranného pozorovateľa neexistuje taká zistiteľná skutočnosť, ktorá by odôvodňovala vznik objektívnej pochybnosti o predpojatosti sudcu v tejto veci.

19. Vzhľadom na uvedené II. senát ústavného súdu dospel k záveru, že pri aplikovaní subjektívneho a objektívneho testu okolnosti nezistil skutočnosti na vylúčenie sudcu ústavného súdu Miloša Maďara z prejednávania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 357/2020, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2020

Luboš Szigeti
senátu